

Jaarrekening 2018

B Jaarrekening	
B1 Geconsolideerde balans per 31 december 2018	54
B2 Geconsolideerde staat van baten en lasten 2018	56
B3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2018	57
B4 Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2018	58
B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde balans	63
B6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen, activa en regelingen	67
B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde staat van baten en lasten	68
B8 Enkelvoudige balans per 31 december 2018	71
B9 Enkelvoudige staat van baten en lasten 2018	73
B10 Enkelvoudige kasstroomoverzicht 2018	74
B11 Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2018	75
B12 Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige balans 2018	76
B13 Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige staat van baten en lasten 2018	78
B14 Overige toelichting	81
B15 Overzicht verbonden partijen	82
B16 Gebeurtenissen na balansdatum	82
B17 Formele vaststelling jaarrekening 2018	83

B Jaarrekening

B1 Geconsolideerde balans per 31 december 2018

(na resultaatbestemming)

1	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Activa		
Vaste activa		
1.2 <u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.823.486	2.337.533
1.2.2 Inventaris en apparatuur	<u>4.912.140</u>	<u>4.737.867</u>
	6.735.626	7.075.400
1.3 <u>Financiële vaste activa</u>		
1.3.6 Effecten	<u>10.000.000</u>	<u>10.000.000</u>
	10.000.000	10.000.000
Totaal vaste activa	<u>16.735.626</u>	<u>17.075.400</u>
Vlottende activa		
1.5 <u>Vorderingen</u>		
1.5.1 Debiteuren	361.427	119.896
1.5.2 Kortlopende vorderingen op OCW	1.936.664	1.787.686
1.5.7 Overige vorderingen	<u>2.485.128</u>	<u>2.618.517</u>
	4.783.219	4.526.099
1.6 <u>Effecten</u>		
1.6.1 Effecten	<u>4.717.887</u>	<u>5.156.255</u>
	4.717.887	5.156.255
1.7 <u>Liquide middelen</u>	4.492.105	3.852.779
Totaal vlottende activa	<u>13.993.211</u>	<u>13.535.133</u>
Totaal activa	<u>30.728.837</u>	<u>30.610.533</u>

2	Passiva	31-12-2018	31-12-2017
		€	€
2.1	<u>Groepsvermogen</u>		
2.1.1	Stichtingskapitaal privaat	3.333.588	3.333.588
2.1.1	Algemene reserve publiek	3.892.337	3.892.337
2.1.2	Bestemmingsreserves publiek	9.945.487	10.208.155
2.1.3	Bestemmingsreserves privaat	<u>3.257.700</u>	<u>2.800.385</u>
	Totaal groepsvermogen	20.429.112	20.234.465
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	450.206	508.249
2.2.3	Onderhoudsvoorziening	<u>3.738.798</u>	<u>3.243.315</u>
		4.189.004	3.751.564
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.3	Crediteuren	1.262.660	1.762.875
2.4.4	Kortlopende schulden aan OCW	1.196.256	1.184.314
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.471.942	1.344.560
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	379.325	366.531
2.4.10	Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	<u>1.800.538</u>	<u>1.966.224</u>
		6.110.721	6.624.504
	Totaal passiva	<u><u>30.728.837</u></u>	<u><u>30.610.533</u></u>

B2 Geconsolideerde staat van baten en lasten 2018

	2018 €	Begroting 2018 €	2017 €
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	43.203.159	40.050.197	39.081.867
3.2 Overige overheidsbijdragen/subsidies	3.259.001	3.013.000	2.989.220
3.5 Overige baten	2.646.254	1.192.400	1.397.192
Totaal baten	49.108.414	44.255.597	43.468.279
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	37.776.281	34.882.300	34.135.105
4.2 Afschrijvingen	1.398.590	1.182.300	1.126.884
4.3 Huisvestingslasten	4.455.157	3.780.800	4.073.296
4.4 Overige lasten	4.840.682	4.380.400	4.495.215
Totaal lasten	48.470.710	44.225.800	43.830.500
Saldo baten en lasten	637.704	29.797	-362.221
5 Financiële baten en lasten	-443.057	48.000	169.212
Totaal resultaat	194.647	77.797	-193.009

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Ingevolge de Wet op het primair onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

De bestemming van het resultaat 2018 is als volgt :

Algemene reserve publiek	0	
Bestemmingsreserves algemeen publiek	-260.697	
Ongerealiseerd koersresultaat publiek	-1.971	
		-262.668
Bestemmingsreserves algemeen privaat	875.419	
Reserve schoolfonds privaat	18.293	
Ongerealiseerd koersresultaat privaat	-436.397	
		457.315
Totaal		194.647

B3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2018

	2018 €	2017 €
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Saldo baten en lasten	637.704	-362.221
Aanpassing voor :		
Afschrijvingen	1.398.590	1.126.884
Overdracht materiële vaste activa 5xO	-	-883.259
Overname schuld OCW 5xO	-	749.828
Mutaties voorzieningen	437.440	276.879
	1.836.030	1.270.332
<u>Mutaties werkkapitaal</u>		
- Vorderingen	-257.120	-1.394.619
- Effecten	438.368	-117.400
- Kortlopende schulden	-513.783	-76.761
	-332.535	-1.588.780
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	2.141.199	-680.669
Ontvangen interest	11	3.113
Betaalde interest/financiële lasten	-6.700	-5.426
Financiële baten en lasten	2.000	4.125
(On) gerealiseerde koersresultaten	-438.368	167.400
	-443.057	169.212
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.698.142	-511.457
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Materiële vaste activa (investering)	-2.017.584	-1.167.715
Materiële vaste activa (verkoop Crooswijkse singel 18)	958.768	-
	-1.058.816	-1.167.715
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>		
Mutatie overige langlopende schulden	-	-
	-	-
<u>Mutatie liquide middelen</u>		
	639.326	-1.679.172
Beginstand liquide middelen	3.852.779	5.531.951
Mutatie liquide middelen	639.326	-1.679.172
<u>Eindstand liquide middelen</u>		
	4.492.105	3.852.779

B4 Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2018

Algemeen

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO). Op basis hiervan wordt de jaarrekening zoveel mogelijk overeenkomstig Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek opgesteld. In het kader hiervan worden de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ) met in het bijzonder hoofdstuk 660 Onderwijsinstellingen (RJ 660) toegepast en de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018. Tevens worden de bepalingen van en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT) toegepast.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting. Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de Stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten worden alleen verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de economische voordelen met betrekking tot de transactie de Stichting zullen toevloeien.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Voorzieningen.

Financiële instrumenten

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen. Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen.

Financiële instrumenten worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), schulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: vorderingen en schulden, geldmiddelen en investeringen in aandelen en obligaties

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de stichting en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd.

In de geconsolideerde jaarrekening is opgenomen:

* Stichting Steunfonds Kind en Onderwijs Rotterdam

Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta worden in de betreffende functionele valuta van de organisatie omgerekend tegen de geldende wisselkoers per de transactiedatum. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden in euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoersen per de transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden als last in de staat van baten en lasten opgenomen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen, ontvangen investeringssubsidies en eventuele bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

	Afschrijvings- percentage in maanden	Afschrijvings- percentage per jaar	Activerings- grens in €
• Gebouwen en verbouwingen	428-120	2,8%-10%	€ 500
• Inventaris en apparatuur	480-96	2,5%-12,5%	€ 500
• Ict	120-24	10%-50%	€ 500
• Leermethoden	285-96	4,2%-12,5%	€ 500

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien sprake is van economisch eigendom. Hiervan is sprake in het geval van eigen investeringen of van doordecentralisatie van de huisvesting. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa

Overige vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten aandelen en obligaties die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen en obligaties gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering. De Structured note wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs en direct verantwoord in de staat van baten en lasten

Bijzondere waardeverminderingen of vervreemding van vaste activa

Voor materiële en financiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroomgenererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Effecten

De ter beurze genoteerde effecten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Alle gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen van de beursgenoteerde effecten worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

De overige effecten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. De lagere marktwaarde wordt per vastgesteld.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur. Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds.

Voorts is binnen het eigen vermogen een onderscheid gemaakt naar publieke en private middelen.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen. Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel. Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Voorziening jubilea

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd en wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend of geheel niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd door de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Staat van Baten en Lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Per school worden de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de (bestemde) reserve(s) die door het bestuur is/ zijn bepaald.

Rijksbijdrage

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel zoals verhuur, ouderbijdragen en overige baten, dan worden deze eveneens in het jaar verwerkt waarop het bedrag betrekking heeft.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Overige baten

Huuropbrengsten en uitleenvergoedingen voor personeel worden lineair in de winst-en-verliesrekening opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt. Huuropbrengsten en uitleenvergoedingen voor personeel worden lineair in de winst-en-verliesrekening opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt.

Personeelsbeloningen/pensioenen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Voor de beloningen met opbouw van rechten worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen.

Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomst). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door Stichting ABP of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Indien op basis van de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot een bedrijfstakpensioenregeling per balansdatum een verplichting bestaat, wordt een voorziening gevormd als het waarschijnlijk is dat de aanwending van een maatregelenpakket, dat nodig is voor het herstel van de per balansdatum bestaande dekkingsgraad, zal leiden tot een uitstroom van middelen en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden geschat.

Indien sprake is van aanpassingen van de per balansdatum opgebouwde aanspraken die voortvloeien uit toekomstige salarisverhogingen die per balansdatum reeds zijn toegezegd en die voor rekening van de Stichting komen wordt hiervoor een voorziening gevormd.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Pensioenfondsen moeten vanaf 2015 gebruikmaken van de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad'.

De beleidsdekkingsgraad komt eind 2018 uit op 103,8%. Eind januari 2019 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 103,1%. Om de pensioenen (gedeeltelijk) te kunnen indexeren, moet de beleidsdekkingsgraad minimaal 110% zijn.

De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Ontslagvergoedingen

Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de Stichting zich aantoonbaar heeft verbonden tot beëindiging van het dienstverband van een of meer personeelsleden vóór de gebruikelijke pensioendatum of tot een uitkering ter stimulering van vrijwillig ontslag. De Stichting heeft zich aantoonbaar verbonden tot het doen van ontslaguitkeringen als formeel een gedetailleerd plan (of regeling) is opgesteld en intrekking daarvan door de Stichting redelijkerwijs niet meer kan plaatsvinden. In het plan / de regeling zijn de betrokken locaties, alsmede de functie en het geschatte aantal van de werknemers die zullen worden ontslagen, de ontslaguitkering voor iedere functie(groep) en de periode die gemoeid is met de uitvoering van het plan benoemd. Ten aanzien van de ontslaguitkeringen bij vrijwillig ontslag worden de verplichtingen en de last berekend op basis van het aantal personeelsleden dat naar verwachting op het aanbod zal ingaan.

De ontslaguitkeringen die over meer dan 12 maanden na balansdatum betaalbaar worden gesteld worden tegen contante waarde gewaardeerd. De disconteringsvoet betreft de marktrente (effectief rendement) van hoogwaardige ondernemingsobligaties op balansdatum.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Belastingen

De Stichting is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde balans

1 Activa

1.2 Materiële vaste activa

	Verrijgings- prijs 31-12-2017	Afschrijvingen t/m 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2017	Mutaties 2018			Boekwaarde 31-12-2018	Verrijgings- prijs 31-12-2018	Afschrijvingen t/m 31-12-2018	
				Verkoop	Investerings	Afschrijvingen				
				Crooswijksesingel	2018	2018				
1.2.1	Gebouwen en terreinen	4.322.342	-1.984.809	2.337.533	-943.946	647.051	-217.152	1.823.486	3.111.406	-1.287.920
1.2.2	Inventaris en apparatuur									
1.2.2.1	Inventaris en ICT	7.021.638	-3.500.618	3.521.020	-14.822	1.172.249	-864.610	3.813.837	8.129.187	-4.315.350
1.2.2.2	Leermiddelen	2.838.733	-1.621.886	1.216.847	0	198.284	-316.828	1.098.303	3.037.017	-1.938.714
		9.860.371	-5.122.504	4.737.867	-14.822	1.370.533	-1.181.438	4.912.140	11.166.204	-6.254.064
	Totaal materiële vaste activa	14.182.713	-7.107.313	7.075.400	-958.768	2.017.584	-1.398.590	6.735.626	14.277.610	-7.541.984

In de post gebouwen zijn ook begrepen de uitbreidingen en verbouwingen aan bestaande schoolgebouwen.
De volgende panden en lokalen zijn gefinancierd met privaat vermogen van de stichting:

- De Stelberg (50 m2)
- Talmaschool (250 m2)
- Albert Plesmanschool (100 m2)
- JJ Buskesschool (60 m2)
- Mozaiek (100 m2)
- De Ark (100 m2)
- Waalsche school (150 m2)

De mogelijke opbrengsten bij eventuele afstoting van deze panden/lokalen komen ten gunste van het privaat vermogen van de stichting.

De investeringen in gebouwen en terreinen zijn de in het stadsdeel Rotterdam-Noord gedane verbeteringen van de huisvestingsfaciliteiten van de scholen De Lis, Juliana van Stolberg, De Fontein en Prinses Julianaschool. Deze investeringen zijn verricht om de concurrentiepositie in het stadsdeel Noord toekomst bestendig te maken. De investeringen onder inventaris en apparatuur zijn verricht ten behoeve van het verbeteren van de lesmethoden.

In 2018 is het gebouw aan de Crooswijksesingel 18 in Rotterdam verkocht. De nog resterende boekwaarde van de in 2008 geïnvesteerde renovatie is in 2018 verwerkt onder de kolom Verkoop Crooswijksesingel.

Verkoop	Investering	Afschrijving	Boekwaarde
Crooswijksesingel	1.922.687	963.919	958.768

1.3 Financiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings en verstrekingen	Desinvesteringe n en aflossingen	Koersresultaat 2018	Boekwaarde 31-12-2018	Nominale waarde of garantiewaarde
1.3.6 Effecten						
1.3.6.3 Overige	10.000.000	0	0	0	10.000.000	10.000.000
Totaal financiële vaste activa	10.000.000	0	0	0	10.000.000	

De stichting Kind en Onderwijs Rotterdam belegt per 20 mei 2011 in een Structured note. De Structured note is een belegging met een vaste looptijd en heeft als eigenschap : een 100% inleggarantie van Credit Suisse International op einddatum. De einddatum van de belegging is 24 mei 2019. De koerswaarde per 31-12-2018 is 102,90%, € 10.290.000 (2017 107,54%, € 10.754.000)

1.5 Vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017	
	€	€	
1.5.1	Debiteuren	361.427	127.396
	Voorziening dubieuze debiteuren	0	-7.500
		361.427	119.896
1.5.2	Kortlopende vorderingen op OCW	1.936.664	1.787.686
1.5.7	Overige vorderingen		
	Gemeente Rotterdams Onderwijsbeleid	365.006	383.893
	Rekening courant Stichting 5maalO	0	914.035
	Borg	199.995	135.395
	Nog te ontvangen subsidies gemeente huisvesting	686.371	234.916
	Overige vorderingen	15.178	184.211
	Te ontvangen regeling compensatie UWV	314.663	0
	Overig nog te ontvangen bedragen	188.825	318.865
	Vooruitontvangen kosten	715.090	447.202
		2.485.128	2.618.517
	Totaal vorderingen	4.783.219	4.526.099

De posten opgenomen onder de vorderingen hebben allen een looptijd van minder 12 maanden, met uitzondering van de post regeling compensatie UWV. De regeling ziet toe op de compensatie van de transitievergoeding die werkgevers vanaf 1 april 2020 kunnen aanvragen als zij een langdurig arbeidsongeschikte werknemer ontslaan of hebben ontslagen vanaf 1 juli 2015.

Borg

Onder borg staan betaalde bedragen aan borg, die zijn betaald ter bruikleen van de hardware van Snappet. De hardware die wordt gebruikt betreft tablets die gebruikt worden door de kinderen op school. Conform de overeenkomst zal de betaalde borgsom retour worden ontvangen bij inlevering van de geleende hardware.

Nog te ontvangen subsidie gemeente huisvesting

De Stichting start in overleg met de gemeente Rotterdam gesprekken over de herinrichting van gebouwen. De uitgaven op deze projecten dienen voorgefinancierd te worden. In 2019 zal voor € 549.000 afgehandeld worden door de gemeente Rotterdam.

Vooruitontvangen kosten

Onder de vooruitontvangen kosten zijn lasten opgenomen van o.a. jaarlicenties ICT, voorschotnota kwartaal, de jaarbestelling 2018/2019 leermethoden die in het jaar 2019 ten laste van de exploitatie worden gebracht.

1.6	Effecten	Boekwaarde 31-12-2017 €	Aankopen 2018 €	Verkopen 2018 €	Koersresultaat 2018 €	Boekwaarde 31-12-2018 €	Nominale waarde of garantiewaarde
1.6.1	Effecten						
1.6.1.1	Obligaties	1.998.555	0	0	-160.668	1.837.887	1.950.000
1.6.1.2	Aandelen	3.157.700	0	0	-277.700	2.880.000	Niet van toepassing
	Totaal effecten	5.156.255	0	0	-438.368	4.717.887	

Obligatie

De looptijd van de obligaties is tot het jaar 2023. De nominale waarde is de waarde die bij uitloting of einde van de looptijd van de obligatie wordt uitgekeerd.

1.7	Liquide middelen	31-12-2018 €	31-12-2017 €
1.7.2	Banken en kassen	4.492.105	3.852.779
	Totaal liquide middelen	4.492.105	3.852.779

De onder de liquide middelen opgenomen deposito's betreffen uitsluitend deposito's die direct of vervroegd opvraagbaar zijn.

2 Passiva

2.1 Eigen Vermogen

	Saldo 31-12-2017 €	Mutaties Bestemming Resultaat €	Saldo 31-12-2018 €
2.1.1	Stichtingskapitaal privaat	3.333.588	3.333.588
2.1.2	Algemene reserve publiek	3.892.337	3.892.337
		7.225.925	7.225.925
	Bestemmingsreserves publiek		
2.1.3.a	Bestemmingsreserves algemeen publiek	10.325.231	10.064.534
2.1.3.a	Ongerealiseerd koersresultaat publiek	-117.076	-119.047
2.1.3.a	Reserve nulmeting publiek	0	0
		10.208.155	9.945.487
	Bestemmingsreserves privaat		
2.1.3.b	Bestemmingsreserves algemeen privaat	1.410.076	2.285.495
2.1.3.b	Reserve schoolfonds privaat	839.658	857.951
2.1.3.b	Ongerealiseerd koersresultaat privaat	550.651	114.254
		2.800.385	3.257.700
	Totaal groepsvermogen	20.234.465	20.429.112

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Ingevolge de Wet op het primair onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

De bestemming van het resultaat 2018 is als volgt :

Algemene reserve publiek	0
Bestemmingsreserves algemeen publiek	-260.697
Ongerealiseerd koersresultaat publiek	-1.971
	-262.668
Bestemmingsreserves algemeen privaat	875.419
Reserve schoolfonds privaat	18.293
Ongerealiseerd koersresultaat privaat	-436.397
	457.315
Totaal	194.647

2.2 Voorzieningen	Saldo 31-12-2017	Mutaties			Saldo 31-12-2018	<1 jr	>1 jr
		Vrijval 2018	Dotaties 2018	Onttrekkingen 2018			
	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1 Personeelsvoorzieningen							
2.2.1.1 Spaarverlof	69.839	0	0	0	69.839	0	69.839
2.2.1.2 Jubileum	149.910	0	98.469	-25.424	222.955	33.850	189.105
2.2.1.4 Langdurig zieken	288.500	-226.314	95.226	0	157.412	146.979	10.433
	508.249	-226.314	193.695	-25.424	450.206	180.829	269.377
2.2.3 Overige voorzieningen							
2.2.3.1 Onderhoud gebouwen	3.243.315	0	1.250.000	-754.517	3.738.798	265.000	3.473.798
	3.243.315	0	1.250.000	-754.517	3.738.798	265.000	3.473.798
Totaal voorzieningen	3.751.564	-226.314	1.443.695	-779.941	4.189.004	445.829	3.743.175

Onderhoud gebouwen

De voorziening voor onderhoud gebouwen wordt gevormd voor periodiek groot onderhoud dat dient te worden verricht op de gebouwen. De voorziening groot onderhoud is langlopend. In 2018 is het meerjarenonderhoud uitgevoerd conform de methode risicogericht onderhoud. In de onttrekkingen aan de onderhoudsvoorziening is voor € 149.837 aan uitgaven opgenomen voor begeleiding en uitvoering van de onderhoudsprojecten, dit is niet conform RJ maar is toegelicht en toegestaan in de notitie risicogestuurd onderhoud uit 2018.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is afgenomen doordat het aantal langdurig zieken (in WTF) dat naar verwachting gebruikt maakt van de WIA is afgenomen.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband, en is grotendeels langlopend. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfjans en leeftijden.

2.4 Kortlopende schulden	31-12-2018		31-12-2017	
	€		€	
2.4.3 Crediteuren		1.262.660		1.762.875
2.4.4 OCW		1.196.256		1.184.314
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen		1.471.942		1.344.560
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen		379.325		366.531
2.4.10 Overige kortlopende schulden en overlopende passiva				
2.4.10.1 Vakantiegeld	1.088.380		1.032.663	
2.4.10.2 Nog te besteden subsidies OCW geoormerkt	319.099		385.501	
2.4.10.3 Rekening courant Stichting 5maalO	0		118.305	
2.4.10.7 Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	393.059		429.755	
		1.800.538		1.966.224
Totaal kortlopende schulden		6.110.721		6.624.504

De posten opgenomen onder de kortlopende schulden hebben allen een looptijd van minder 12 maanden, met uitzondering van de post OCW. De schuld aan OCW betreft de correctie op de gewichtenregeling als gevolg van de controle op de toepassing van de gewichten toedeling van leerlingen. De correctie op de gewichtenregeling zal in 120 maandelijkse termijnen verrekend worden. Kortlopend in 2018 is € 124.824.

De overige overlopende passiva bestaat uit nog te ontvangen kosten zoals afrekening 2018 docenten in het kader van lekker fit en de controle van de accountant.

De boekwaarde van de kortlopende schulden benaderd de reële waarde daarvan, gegeven de korte looptijd van de opgenomen posten

Risico's financiële instrumenten

Wij maken in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, effecten, leningen, crediteuren en overige kortlopende schulden. Deze financiële instrumenten stellen de organisatie bloot aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft Kind en Onderwijs een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de organisatie te beperken.

Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen. Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van middelen worden kredietrisico en renterisico zoveel mogelijk uitgesloten. Het uitzetten van middelen en het gebruik van rente-instrumenten hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van extra inkomsten door het aangaan van overmatige risico's.

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

Kredietrisico

De vorderingen bestaan merendeel uit vordering op overheden of uitvoerende instanties, hierbij loopt Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam geen kredietrisico. De overige vorderingen zijn slechts 1% van het totaal.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt aangezien Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam geen gebruik maakt van leningen.

Liquiditeitsrisico

Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam loopt geen significante liquiditeitsrisico's.

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art.13. lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk datum	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
		geheel uitgevoerd afgerond	nog niet geheel en afgerond
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2017	Kenmerk 852395 1 augustus 2017	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 852148 1 augustus 2017	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2019	Kenmerk 852750 1 augustus 2017	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2020	Kenmerk 2017/2/540884 augustus 2017	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2021	Kenmerk 852930 1 augustus 2017	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2022	Kenmerk 852645 1 augustus 2017	X	
Regeling versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen 2013-2016	Kenmerk DL/466244 28 november 2013	X	
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 927987 augustus 2018		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928668 augustus 2018		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928606 augustus 2018		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928578 augustus 2018		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928601 augustus 2018		X
Regeling lerarenbeursvoor scholing en zij-instroom 2009-2018	Kenmerk 928766 augustus 2018		X
Subsidie zij-instroom 2018	Kenmerk 942159 december 2018		X

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule (Regeling ROS art.13. lid 2 sub b)

G2-A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	totale kosten	te verrekenen ultimo verslagjaar
		€	€	€	€
--	--	0	0	0	0
	Totaal	0	0	0	0

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk datum	Bedrag van de toewijzing	saldo 01-01- 2017	ontvangen in verslagjaar	lasten in verslagjaar	totale kosten 31-12-2017	saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
		€	€	€	€	€	€
--	--	0	0	0	0	0	0
	Totaal	0	0	0	0	0	0

Att.: deze subsidies worden afgerekend op basis van de werkelijke kosten. Er kan bovendien prestatieverklaring of een andere verantwoording over de prestaties worden verlangd. Zie tekst subsidiebeschikking.

B6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen, activa en regelingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van :

Dienst	<1 jaar	1-5 jaar
ARBO	120.000	
Huisvesting	246.000	
ICT	103.000	
Licenties	228.000	
Reproductie	150.000	150.000
Schoonmaak	975.000	
Vakdocenten	280.000	
	2.102.000	150.000

Asbestbeheersing

Op alle onderwijslocaties van Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam hebben inventarisaties naar de aanwezigheid van asbest plaatsgevonden. De uitkomsten van deze risico-inventarisaties zijn verwerkt in asbestbeheersplannen.

B7 Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde staat van baten en lasten

3 Baten

	2018 €	Begroting 2018 €	2017 €
3.1 Rijksbijdragen			
3.1.1 Rijksbijdragen OCW			
3.1.1.1 (Normatieve) Rijksbijdrage OCW	35.079.091	32.013.599	32.576.051
3.1.1.2 Personeels- arbeidsmarktbeleid	5.636.270	5.414.698	3.921.452
	40.715.361	37.428.297	36.497.503
3.1.2 Overige subsidies OCW			
3.1.2.1 Opleiden in de school/samenwerking	299.736	500.000	572.418
3.1.2.2 Prestatiebox	1.349.319	1.217.000	1.016.959
3.1.2.3 Bijzondere bekostiging samenvoeging	106.053	107.600	121.936
3.1.2.4 Bijzondere bekostiging nieuwkomers	255.306	210.000	456.144
3.1.2.5 Gewichtenregeling wijziging 1-10-2014	-44.320	0	-434.486
3.1.2.6 Overige geoormerkte en	62.515	37.600	24.667
	2.028.609	2.072.200	1.757.638
3.1.4 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV			
3.1.4.1 Bijdrage SWV	459.189	549.700	826.726
	459.189	549.700	826.726
Totaal rijksbijdragen OCW	43.203.159	40.050.197	39.081.867

De rijksbijdragen zijn in 2018 € 3.100.000 hoger dan begroot. Het Ministerie van Onderwijs heeft in de loop van 2018 een indexatie toegepast voor de subsidies. De indexatie is het gevolg van CAO onderhandelingen die tot gevolg hebben gehad dat de lonen zijn gestegen in de nieuwe CAO voor het Onderwijs, daarnaast is met ingang van het schooljaar 2018-2019 circa € 155,- per leerling toegekend in het kader van de aanpak van de werkdruk. Deze middelen zijn toegevoegd aan de reeds bestaande subsidie voor "personeel- en arbeidsmarktbeleid". Tegenover de indexatie en extra subsidie staan eveneens personeelslasten.

3.2 Overige overheidsbijdragen

3.2.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies			
3.2.1.1 Schoolontwikkelingsbudget	2.184.165	2.228.500	2.114.940
3.2.1.2 Schakelklas	411.131	280.000	303.331
3.2.1.3 Leraren, zijinstroom en talent	113.521	46.900	66.561
3.2.1.4 Ouderbetrokkenheid	379.930	376.400	333.125
3.2.1.9 Overige gemeentelijke bijdragen	170.254	81.200	171.253
	3.259.001	3.013.000	2.989.220
Totaal overige overheidsbijdragen	3.259.001	3.013.000	2.989.220

De gemeentelijke subsidies zijn € 240.000 hoger dan begroot. Dit betreft voornamelijk de uitbreiding van de schakelklassen (€ 131.000) en de extra middelen ontvangen voor ontwikkeling leerkrachten, aantrekking van zij-instromers en talentontwikkelingen (€ 70.000).

3.5 Overige baten

3.5.1 Verhuur onroerende zaken	286.454	356.300	471.191
3.5.2 Inkomsten personeel	163.285	196.600	290.390
3.5.5 Ouderbijdragen en schoolgelden	561.985	172.300	168.084
3.5.6 Overige			
SWV/Auris groep/PGB	27.698	53.100	46.352
Vergoeding BSO	255.666	313.100	241.072
Verkoop Crooswijksesingel	879.456	0	0
Regeling compensatie UWV	314.633	0	0
Overige	157.077	101.000	180.103
	1.634.530	467.200	467.527
Totaal overige baten	2.646.254	1.192.400	1.397.192

De overige baten en lasten zijn 1.450.000 hoger dan begroot. In de overige baten zijn de volgende bijzondere baten opgenomen de verkoop van de Crooswijksesingel minus de lasten (€ 880.000), de regeling compensatie UWV (€ 314.000). Daarnaast is vanaf 2018 de baten vanuit de ouderbijdragen integraal opgenomen (€ 560.000). Tegenover deze extra inkomsten zijn de inkomsten vanuit verhuur onroerende zaken € 70.000 minder vanwege de verkoop van de Crooswijksesingel en de inkomsten vanuit BSO en TSO (€ 57.000) minder vanwege verminderde activiteiten BSO/TSO partners.

4 Lasten

	2018 €	Begroting 2018 €	2017 €
4.1 Personeelslasten			
4.1.1 Lonen en salarissen			
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	26.281.230	32.556.900	23.905.413
4.1.1.2 Sociale lasten	4.995.947	0	4.144.003
4.1.1.3 Pensioenpremies	<u>3.420.403</u>	<u>0</u>	<u>3.205.346</u>
	34.697.580	32.556.900	31.254.762
4.1.2 Overige personele lasten			
4.1.2.1 Dotatie/onttrekking overige personeel	-58.043	10.000	95.696
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	2.425.942	1.057.900	2.200.245
4.1.2.3 ARBO	121.935	135.000	170.736
4.1.2.4 Scholing, IPB	617.205	955.500	421.098
4.1.2.5 Overige	<u>510.068</u>	<u>632.000</u>	<u>433.553</u>
	3.617.107	2.790.400	3.321.328
4.1.3 Uitkeringen (-/-)	-538.406	-465.000	-440.985
Totaal personele lasten	<u>37.776.281</u>	<u>34.882.300</u>	<u>34.135.105</u>

De totale personele lasten zijn € 2.870.000 hoger dan begroot, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door :

De vakbonden en de werkgeversorganisatie PO-raad hebben in 2018 een nieuwe CAO afgesproken, met als gevolg een loonsverhoging voor de hele sector primair onderwijs (po). De toename in 2018 ten opzichte van 2017 en de begroting wordt dus veroorzaakt door hogere loonkosten als gevolg van de verhoging van de salarissen voortkomend uit de CAO onderhandelingen en extra inzet vanuit de middelen voor werkdrukverlaging. Weliswaar zijn de afspraken over de CAO in de loop van 2018 afgesproken, echter zijn de lonen voor het Primair Onderwijs met terugwerkende kracht naar begin 2018 verhoogd (2,2%). Daarnaast is er een eenmalige uitkering van € 750,- per FTE uitgevoerd (€ 2.140.000).

De overige personele lasten € 800.000 hoger dan begroot door enerzijds kosten voor inhuur van uitzendbureaus om de vraag naar vervanging van personeel en tussentijdse vacatures op te lossen (€ 1.360.000) en anderzijds lagere kosten integraal personeelsbeleid (minder uitgaven aan transitievergoeding en dossierbegeleiding € 330.000), vrijval langdurig zieken vanwege verminderde aantal langdurig met een verwachting WIA (€ 100.000) en lagere overige lasten (€ 120.000).

Personeelsbestand

Per het einde van het boekjaar 2018 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de organisatie, omgerekend naar FTE's 536 (2017: 516)

	2018 €	Begroting 2018 €	2017 €
4.2 Afschrijvingen			
4.2.2 Materiële vaste activa			
4.2.2.1 Gebouwen	217.152	142.400	197.799
4.2.2.2 Inventaris en apparatuur	<u>1.181.438</u>	<u>1.039.900</u>	<u>929.085</u>
	1.398.590	1.182.300	1.126.884
Totaal afschrijvingen	<u>1.398.590</u>	<u>1.182.300</u>	<u>1.126.884</u>
4.3.1 Huur	68.439	98.600	45.304
4.3.3 Onderhoud	1.062.982	642.400	713.748
4.3.4 Energie en water	776.089	801.600	764.202
4.3.5 Schoonmaakkosten	1.043.250	1.043.200	1.097.088
4.3.6 Heffingen	194.518	105.600	154.224
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	1.250.000	1.050.000	1.250.000
4.3.8 Bewaking/beveiliging	<u>59.879</u>	<u>39.400</u>	<u>48.730</u>
Totaal huisvestingslasten	<u>4.455.157</u>	<u>3.780.800</u>	<u>4.073.296</u>

De huisvestingslasten zijn € 675.000 hoger uitgevallen dan het bedrag dat is begroot voor 2018. De hogere uitgaven worden voornamelijk gerealiseerd op de posten preventief onderhoud van de schoolgebouwen (€ 420.000), heffingen (€ 90.000) en dotatie voorziening onderhoud (€ 200.000).

De toename van het preventief onderhoud is veroorzaakt door met name de hogere kosten van "inhuur vastgoed begeleiding" en de onderhoudskosten bij de uitvoering van de verschillende business cases (€ 360.000 en de normale kosten voor preventief onderhoud zijn sterk gestegen).

	2018		Begroting 2018		2017	
	€		€		€	
4.4 Overige lasten						
4.4.1 Administratie- en beheerslasten						
4.4.1.1 Administratie en beheer	420.732		510.000		425.862	
4.4.1.2 Accountantskosten	110.050		55.000		78.481	
4.4.1.3 Overige	<u>105.282</u>		<u>106.700</u>		<u>106.032</u>	
		636.064		671.700		610.375
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen						
4.4.2.2 Onderhoud inventaris	3.720		14.800		6.086	
4.4.2.3 Leermiddelen en ICT	<u>1.858.218</u>		<u>1.735.900</u>		<u>1.732.594</u>	
		1.861.938		1.750.700		1.738.680
4.4.4 Overige instellingslasten						
4.4.4.1 Lasten Rotterdams Onderwijsbeleid	918.557		798.900		577.975	
4.4.4.2 Opleiden in de School/samenwerkin	116.873		368.700		223.585	
4.4.4.3 Telefoon	61.378		48.500		61.164	
4.4.4.4 Inhuur arrangementen	127.804		164.100		157.853	
4.4.4.5 Kosten TSO/BSO	220.031		180.400		175.088	
4.4.4.8 Lasten ouderbijdragen	543.692		10.000		82.466	
4.4.4.9 Schoolmaatschappelijk werk	144.146		158.500		155.437	
4.4.4.10 Overname Stichting 5maalO	0		0		458.346	
4.4.4.11 Overige	<u>210.199</u>		<u>228.900</u>		<u>254.246</u>	
		2.342.680		1.958.000		2.146.160
Totaal instellingslasten		<u>4.840.682</u>		<u>4.380.400</u>		<u>4.495.215</u>

De overige instellingslasten zijn hoger dan begroot (€ 460.000) door met name hogere uitgaven voor leermiddelen en ICT (€ 110.000), hogere uitgaven projecten en inhuur arrangementen (€ 120.000) en uitgaven ten laste van de ouderbijdrage (€ 530.000). De hogere uitgaven leermiddelen en ICT wordt veroorzaakt door toename van het aantal licenties ten behoeve van leermethoden en daarmee gepaard gaande stijging van de kosten voor het beheer van de ICT infrastructuur. Tegenover hogere lasten zijn de lasten in het kader van opleiden in de school € 250.000 lager dan begroot.

	2018		Begroting 2018		2017	
	€		€		€	
5 Financiële baten en lasten						
5.1 Rentebaten						
5.1.1 Rentebaten	<u>11</u>		<u>50.000</u>		<u>3.113</u>	
		11		50.000		3.113
5.3 Waardeverandering financiële vaste						
5.3.1 Resultaat waardering koers effecten	<u>-438.368</u>		<u>0</u>		<u>167.400</u>	
		-438.368		0		167.400
5.4 Overige opbrengsten financiële						
5.4.1 Overige financiële baten	<u>2.000</u>		<u>0</u>		<u>4.125</u>	
		2.000		0		4.125
5.5 Rentelasten						
5.5.1 Rente en overige financiële lasten	<u>-6.700</u>		<u>-2.000</u>		<u>-5.426</u>	
		-6.700		-2.000		-5.426
Saldo financiële baten en lasten		<u>-443.057</u>		<u>48.000</u>		<u>169.212</u>

B8 Enkelvoudige balans per 31 december 2018

(na resultaatbestemming)

1	Activa	31-12-2018	31-12-2017
		€	€
	Vaste activa		
1.2	<u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	1.823.486	2.337.533
1.2.2	Inventaris en apparatuur	<u>4.912.140</u>	<u>4.737.867</u>
		6.735.626	7.075.400
1.3	<u>Financiële vaste activa</u>		
1.3.6	Effecten	<u>10.000.000</u>	<u>10.000.000</u>
		10.000.000	10.000.000
	<u>Totaal vaste activa</u>	<u>16.735.626</u>	<u>17.075.400</u>
	Vlottende activa		
1.5	<u>Vorderingen</u>		
1.5.1	Debiteuren	361.427	119.896
1.5.2	Kortlopende vorderingen op OCW	1.936.664	1.787.686
1.5.3	Rekening Courant Steunfonds	1.264.408	1.341.921
1.5.5	Overige vorderingen	<u>2.485.128</u>	<u>2.618.517</u>
		6.047.627	5.868.020
1.6	<u>Effecten</u>		
1.6.1	Effecten	<u>53.087</u>	<u>55.058</u>
		53.087	55.058
1.7	<u>Liquide middelen</u>	4.404.780	3.683.904
	<u>Totaal vlottende activa</u>	<u>10.505.494</u>	<u>9.606.982</u>
	<u>Totaal activa</u>	<u>27.241.120</u>	<u>26.682.382</u>

2	Passiva	31-12-2018 €	31-12-2017 €
2.1	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Stichtingskapitaal	0	0
2.1.2	Algemene reserve publiek	3.892.337	3.892.337
2.1.3.a	Bestemmingsreserves publiek	10.824.943	10.208.155
2.1.3.b	Bestemmingsreserves privaat	<u>2.224.115</u>	<u>2.205.822</u>
	Totaal eigen vermogen	16.941.395	16.306.314
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Voorzieningen personeel	450.206	508.249
2.2.3	Onderhoudsvoorziening	<u>3.738.798</u>	<u>3.243.315</u>
		4.189.004	3.751.564
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.3	Crediteuren	1.262.660	1.762.875
2.4.4	Kortlopende schulden aan OCW	1.196.256	1.184.314
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.471.942	1.344.560
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	379.325	366.531
2.4.10	Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	<u>1.800.538</u>	<u>1.966.224</u>
		6.110.721	6.624.504
	Totaal passiva	<u><u>27.241.120</u></u>	<u><u>26.682.382</u></u>

B9 Enkelvoudige staat van baten en lasten 2018

	2018 €	Begroting 2018 €	2017 €
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	43.203.159	40.050.197	39.081.867
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidie	3.259.001	3.013.000	2.989.220
3.5 Overige baten	<u>2.646.254</u>	<u>1.192.400</u>	<u>1.397.192</u>
Totaal baten	49.108.414	44.255.597	43.468.279
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	37.776.281	34.882.300	34.135.105
4.2 Afschrijvingen	1.398.590	1.182.300	1.126.884
4.3 Huisvestingslasten	4.455.157	3.780.800	4.073.296
4.4 Overige lasten	<u>4.836.634</u>	<u>4.380.400</u>	<u>4.491.139</u>
Totaal lasten	48.466.662	44.225.800	43.826.424
Saldo baten en lasten	641.752	29.797	-358.145
5 Financiële baten en lasten	-6.671	48.000	-325
Totaal resultaat	<u>635.081</u>	<u>77.797</u>	<u>-358.470</u>

De bestemming van het resultaat 2018 is als volgt

Algemene reserve publiek	0	
Bestemmingsreserves algemeen publiek	618.759	
Ongerealiseerd koersresultaat publiek	<u>-1.971</u>	616.788
Bestemmingsreserves algemeen privaat	0	
Reserve schoolfonds privaat	18.293	
Ongerealiseerd koersresultaat privaat	<u>0</u>	18.293
Totaal	<u>635.081</u>	

B10 Enkelvoudige kasstroomoverzicht 2018

	2018 €	2017 €
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Saldo baten en lasten	641.752	-358.145
Aanpassing voor :		
Afschrijvingen	1.398.590	1.126.884
Overdracht materiele vaste activa 5xO	0	-883.259
Overname schuld OCW 5xO	0	749.828
Mutaties voorzieningen	<u>437.440</u>	<u>276.879</u>
	1.836.030	1.270.332
<u>Mutaties werkkapitaal</u>		
- Vorderingen	-179.607	-1.497.962
- Effecten	1.971	52.087
- Kortlopende schulden	<u>-513.783</u>	<u>-76.761</u>
	<u>-691.419</u>	<u>-1.522.636</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.786.363	-610.449
Ontvangen interest	0	3.063
Betaalde interest	-6.700	-5.426
Overige financiële baten en lasten	2.000	4.125
(On) gerealiseerde koersresultaten	<u>-1.971</u>	<u>-2.087</u>
	<u>-6.671</u>	<u>-325</u>
	1.779.692	-610.774
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Materiële vaste activa	-1.058.816	-1.167.715
Financiële vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>
	-1.058.816	-1.167.715
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>		
Mutatie kredietinstellingen	0	0
Mutatie overige langlopende schulden	<u>0</u>	<u>0</u>
	0	0
<u>Mutatie liquide middelen</u>		
	<u>720.876</u>	<u>-1.778.489</u>
Beginstand liquide middelen	3.683.904	5.462.393
Mutatie liquide middelen	<u>720.876</u>	<u>-1.778.489</u>
<u>Eindstand liquide middelen</u>	<u><u>4.404.780</u></u>	<u><u>3.683.904</u></u>

B11 Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2018

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de statutaire jaarrekening 2018 van de Stichting. De financiële gegevens van de Stichting zijn in de geconsolideerde jaarrekening van de Stichting verwerkt. Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de hierna genoemde grondslagen.

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van hun juridische vorm.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de onderneming gehanteerd.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van organisaties waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de organisatie in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de organisatie en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

B12 Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige balans 2018

1 Activa

1.2 Materiële vaste activa

	Verkrijgings- prijs 31-12-2017	Afschrijvingen t/m 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2017	Mutaties 2018		Afschrijvingen 2018	Boekwaarde 31-12-2018	Verkrijgings- prijs 31-12-2018	Afschrijvingen t/m 31-12-2018
				Verkoop Crooswijksesingel	Investeringsen 2018				
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
1.2.1 Gebouwen en terreinen	4.322.342	-1.984.809	2.337.533	-943.946	647.051	-217.152	1.823.486	4.025.447	-2.201.961
1.2.2 Inventaris en apparatuur									
1.2.2.1 Inventaris en ICT	7.021.638	-3.500.618	3.521.020	-14.822	1.172.249	-864.610	3.813.837	8.179.065	-4.365.228
1.2.2.2 Leermiddelen	2.838.733	-1.621.886	1.216.847	0	198.284	-316.828	1.098.303	3.037.017	-1.938.714
	9.860.371	-5.122.504	4.737.867	-14.822	1.370.533	-1.181.438	4.912.140	11.216.082	-6.303.942
1.2.3 Andere bedrijfsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal materiële vaste	14.182.713	-7.107.313	7.075.400	-958.768	2.017.584	-1.398.590	6.735.626	15.241.529	-8.505.903

In de post gebouwen zijn ook begrepen de uitbreidingen en verbouwingen aan bestaande schoolgebouwen. De volgende panden en lokalen zijn gefinancierd met privaat vermogen van de stichting:

- De Stelberg (50 m2)
- Talmaschool (250 m2)
- Albert Plesmanschool (100 m2)
- J Buskesschool (60 m2)
- Mozaiek (100 m2)
- De Ark (100 m2)
- Waalsche school (150 m2)

De mogelijke opbrengsten bij eventuele afstoting van deze panden/lokalen komen ten gunste van het privaat vermogen van de stichting.

1.3 Financiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2017	Investeringsen en verstrekkingsen	Desinvesteringsen en aflossingen	Koersresultaat 2018	Boekwaarde 31-12-2018	Nominale waarde of garantiewaarde
	€	€	€	€	€	€
1.3.6 <i>Effecten</i>						
1.3.6.3 Overige	10.000.000	0	0	0	10.000.000	10.000.000
Totaal financiële vaste activa	10.000.000	0	0	0	10.000.000	

De stichting Kind en Onderwijs Rotterdam belegt per 20 mei 2011 in een Structured note. De Structured note is een belegging met een vaste looptijd en heeft als eigenschap : een 100% inleggarantie van Credit Suisse International op einddatum. De einddatum van de belegging is 24 mei 2019. De koerswaarde per 31-12-2018 is 102,90%. € 10.290.000 (2017 107,54%, € 10.754.000)

1.5 Vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
1.5.1 Debiteuren	361.427	119.896
1.5.2 Kortlopende vorderingen op OCW	1.936.664	1.787.686
1.5.7 Overige vorderingen		
Gemeente Rotterdams Onderwijsbeleid	365.006	383.893
Rekening courant Steunfonds	1.264.408	1.341.921
Rekening courant Stichting 5maalO	0	914.035
Borg	199.995	135.395
Nog te ontvangen subsidies gemeente huisvesting	686.371	234.916
Overige vorderingen	15.178	184.211
Te ontvangen regeling compensatie UWV	314.663	0
In rekening te brengen derden	188.825	318.865
Vooruitontvangen kosten	715.090	447.202
	3.749.536	3.960.438
Totaal vorderingen	6.047.627	5.868.020

Borg

Onder deze post staan betaalde bedragen in het kader van bruikleen van de hardware van Snappet. De hardware die wordt gebruikt betreft tablets die gebruikt worden door de kinderen op school. Conform de overeenkomst zal de betaalde borgsom retour worden ontvangen bij inlevering van de geleende hardware.

1.6 Effecten

	Boekwaarde 31-12-2017	Aankopen 2018	Verkopen 2018	Koersresultaat 2018	Boekwaarde 31-12-2018	Nominale waarde of garantiewaarde
	€	€	€	€	€	€
1.6.1 <i>Effecten</i>						
1.6.1.1 Obligaties	55.058	0	0	-1.971	53.087	50.000
Totaal effecten	55.058	0	0	-1.971	53.087	

De nominale waarde is de waarde die bij uitloting of einde van de looptijd van de obligatie wordt uitgekeerd.

1.7	Liquide middelen	31-12-2018	31-12-2017
		€	€
1.7.2	Banken en kassen	4.404.780	3.683.904
	Totaal liquide middelen	4.404.780	3.683.904

2 Passiva

2.1 Groepsvermogen

	Saldo 31-12-2017	Mutaties		Saldo 31-12-2018
		Bestemming Resultaat		
	€	€		€
2.1.1	0	0		0
2.1.2	3.892.337	0		3.892.337
	3.892.337	0		3.892.337
Bestemmingsreserves publiek				
2.1.3.a	10.325.231	618.759		10.943.990
2.1.3.a	-117.076	-1.971		-119.047
	10.208.155	616.788		10.824.943
Bestemmingsreserves privaat				
2.1.3.b	1.363.309	0		1.363.309
2.1.3.b	839.658	18.293		857.951
2.1.3.b	2.855	0		2.855
	2.205.822	18.293		2.224.115
	16.306.314	635.081		16.941.395

2.2 Voorzieningen

	Saldo 31-12- 2017	Mutaties			Saldo 31-12-2018	<1 jr	1-5 jr
		Vrijval 2018	Dotaties 2018	Onttrekkingen 2018			
	€	€	€	€	€	€	
2.2.1							
2.2.1.1	69.839	0	0	0	69.839	0	
2.2.1.2	149.910	0	98.469	-25.424	222.955	33.850	
2.2.1.4	288.500	-226.314	95.226	0	157.412	146.979	
	508.249	-226.314	193.695	-25.424	450.206	180.829	
2.2.3							
2.2.3.1	3.243.315	0	1.250.000	-754.517	3.738.798	265.000	
	3.243.315	0	1.250.000	-754.517	3.738.798	265.000	
	3.751.564	-226.314	1.443.695	-779.941	4.189.004	445.829	
						3.473.798	

Onderhoud gebouwen

De voorziening voor onderhoud gebouwen wordt gevormd voor periodiek groot onderhoud dat dient te worden verricht op de gebouwen. De voorziening groot onderhoud is langlopend. In 2018 is het meerjarenonderhoud uitgevoerd conform de methode risicogericht onderhoud. In de onttrekkingen aan de onderhoudsvoorziening is voor € 149.837 aan uitgaven opgenomen voor begeleiding en uitvoering van de onderhoudsprojecten, dit is niet conform RJ maar is toegelicht en toegestaan in de notitie risicogestuurd onderhoud uit 2018.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is afgenomen doordat het aantal langdurig zieken (in WTF) dat naar verwachting gebruikt maakt van de WIA is afgenomen.

2.4 Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
2.4.3	1.262.660	1.762.875
2.4.4	1.196.256	1.184.314
2.4.7	1.471.942	1.344.560
2.4.8	379.325	366.531
2.4.10		
2.4.10.1	1.088.380	1.032.663
2.4.10.2	319.099	385.501
2.4.10.3	0	118.305
2.4.10.7	393.059	429.755
	1.800.538	1.966.224
Totaal kortlopende schulden	6.110.721	6.624.504

B13 Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige staat van baten en lasten 2018

3 Baten

	2018 €	Begroting 2018 €	2017 €
3.1 Rijksbijdragen			
3.1.1 Rijksbijdragen OCW			
3.1.1.1 (Normatieve) Rijksbijdrage OCW	35.079.091	32.013.599	32.576.051
3.1.1.2 Personeels- arbeidsmarktbeleid	5.636.270	5.414.698	3.921.452
	40.715.361	37.428.297	36.497.503
3.1.2 Overige subsidies OCW			
3.1.2.1 Opleiden in de school/ samenwerking	299.736	500.000	572.418
3.1.2.2 Prestatiebox	1.349.319	1.217.000	1.016.959
3.1.2.3 Bijzondere bestoisting	106.053	107.600	121.936
3.1.2.4 Bijzondere bestoisting	255.306	210.000	456.144
3.1.2.5 Gewichtenregeling wijziging 1-10- 2014	-44.320	0	-434.486
3.1.2.6 Overige geormerkte en niet geormerkte subsidies	62.515	37.600	24.667
	2.028.609	2.072.200	1.757.638
3.1.4 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV			
3.1.4.1 Bijdrage SWV	459.189	549.700	826.726
	459.189	549.700	826.726
Totaal rijksbijdragen OCW	43.203.159	40.050.197	39.081.867
3.2 Overige overheidsbijdragen			
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies			
3.2.1.1 Schoolontwikkelingsbudget	2.184.165	2.228.500	2.114.940
3.2.1.2 Schakelklas	411.131	280.000	303.331
3.2.1.3 Nulgroep	113.521	46.900	66.561
3.2.1.4 Ouderbetrokkenheid	379.930	376.400	333.125
3.2.1.9 Overige gemeentelijke bijdragen	170.254	81.200	171.263
	3.259.001	3.013.000	2.989.220
Totaal overige overheidsbijdragen	3.259.001	3.013.000	2.989.220
3.5 Overige baten			
3.5.1 Verhuur onroerende zaken	286.454	356.300	471.191
3.5.2 Inkomsten personeel	163.285	196.600	290.390
3.5.5 Ouderbijdragen en schoolgelden	561.985	172.300	168.084
3.5.6 Overige			
SWV/Auris groep/PGB	27.698	53.100	46.352
Vergoeding BSO	255.666	313.100	241.072
Verkoop Crooswijksezingel	879.456	0	0
Regeling compensatie UWV	314.633	0	0
Overige	157.077	101.000	180.103
	1.634.530	467.200	467.527
Totaal overige baten	2.646.254	1.192.400	1.397.192

4 Lasten		2018	Begroting 2018	2017
		€	€	€
4.1	Pesoneelslasten			
4.1.1	Lonen en salarissen			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	26.281.230	32.556.900	23.905.413
4.1.1.2	Sociale lasten	4.995.947	0	4.144.003
4.1.1.3	Pensioenpremies	<u>3.420.403</u>	<u>0</u>	<u>3.205.346</u>
		34.697.580	32.556.900	31.254.762
4.1.2	Overige personele lasten			
4.1.2.1	Dotatie/onttrekking overige personele v	-58.043	10.000	95.696
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	2.425.942	1.057.900	2.200.245
4.1.2.3	ARBO	121.935	135.000	170.736
4.1.2.4	Scholing, IPB	617.205	955.500	421.098
4.1.2.5	Overige	<u>510.068</u>	<u>632.000</u>	<u>433.553</u>
		3.617.107	2.790.400	3.321.328
4.1.3	Uitkeringen (-/-)	-538.406	-465.000	-440.985
	Totaal personele lasten	<u><u>37.776.281</u></u>	<u><u>34.882.300</u></u>	<u><u>34.135.105</u></u>
4.2	Afschrijvingen			
4.2.2	Materiele vaste activa			
4.2.2.1	Gebouwen	217.152	142.400	197.799
4.2.2.2	Inventaris en apparatuur	<u>1.181.438</u>	<u>1.039.900</u>	<u>929.085</u>
		1.398.590	1.182.300	1.126.884
	Totaal afschrijvingen	<u><u>1.398.590</u></u>	<u><u>1.182.300</u></u>	<u><u>1.126.884</u></u>
4.3	Huisvestingslasten			
4.3.1	Huur/medegebruik	68.439	98.600	45.304
4.3.3	Onderhoud	1.062.982	642.400	713.748
4.3.4	Energie en water	776.089	801.600	764.202
4.3.5	Schoonmaakkosten	1.043.250	1.043.200	1.097.088
4.3.6	Heffingen	194.518	105.600	154.224
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorziening	1.250.000	1.050.000	1.250.000
4.3.8	Bewaking/beveiliging	59.879	39.400	48.730
	Totaal huisvestingslasten	<u><u>4.455.157</u></u>	<u><u>3.780.800</u></u>	<u><u>4.073.296</u></u>

		2018		Begroting 2018		2017	
		€		€		€	
4.4	Overige lasten						
4.4.1	Administratie- en beheerslasten						
4.4.1.1	Administratie en beheer	420.732		510.000		425.862	
4.4.1.2	Accountantskosten	110.050		55.000		78.481	
4.4.1.3	Overige	<u>105.282</u>		<u>106.700</u>		<u>106.032</u>	
			636.064		671.700		610.375
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen						
4.4.2.2	Onderhoudinventaris	3.720		14.800		6.086	
4.4.2.3	Leermiddelen en ICT	<u>1.858.218</u>		<u>1.735.900</u>		<u>1.732.594</u>	
			1.861.938		1.750.700		1.738.680
4.4.4	Overige instellingslasten						
4.4.4.1	Lasten Rotterdams Onderwijsbeleid	918.557		798.900		577.975	
4.4.4.2	Opleiden in de School/samenwerking	116.873		368.700		223.585	
4.4.4.3	Telefoon	61.378		48.500		61.164	
4.4.4.4	Inhuur arrangementen	127.804		164.100		157.853	
4.4.4.5	Kosten TSO/BSO	220.031		180.400		175.088	
4.4.4.8	Lasten ouderbijdragen	543.692		10.000		82.466	
4.4.4.9	Schoolmaatschappelijk werk	144.146		158.500		155.437	
4.4.4.10	Overname Stichting 5maalO	0		0		458.346	
4.4.4.11	Overige	<u>206.151</u>		<u>228.900</u>		<u>250.170</u>	
			2.338.632		1.958.000		2.142.084
	Totaal instellingslasten		<u>4.836.634</u>		<u>4.380.400</u>		<u>4.491.139</u>
5	Financiële baten en lasten						
		2018		Begroting 2018		2017	
		€		€		€	
5.1	Rentebaten						
5.1.1	Rentebaten	<u>0</u>	0	<u>50.000</u>	50.000	<u>3.063</u>	3.063
5.3	Waardeverandering financiële vaste activa en beleggingen						
5.3.1	Resultaat waardering koers effecten	<u>-1.971</u>	-1.971	<u>0</u>	0	<u>-2.087</u>	-2.087
5.4	Overige opbrengsten financiële vaste activa en beleggingen						
5.4.1	Overige financiële baten Er zijn langlopende	<u>2.000</u>	2.000	<u>0</u>	0	<u>4.125</u>	4.125
5.5	Rentelasten						
5.5.1	Rente en overige financiële lasten	<u>-6.700</u>	-6.700	<u>-2.000</u>	-2.000	<u>-5.426</u>	-5.426
	Saldo financiële baten en lasten		<u>-6.671</u>		<u>48.000</u>		<u>-325</u>

B14 Overige toelichting

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van accountants zijn ten laste gebracht van de organisatie, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

	KPMG	
	2018	2017
Onderzoek van de jaarrekening incl. btw	€ 77.178	€ 61.980
Onderzoek subsidie projecten incl. btw	€ 32.872	€ 16.501

WNT-verantwoording 2018 Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam

De WNT is van toepassing op Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam. Het voor de Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 146.000, bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse D.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor de Stichting is € 146.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van het algemeen bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2018 voor de eerste 12 maanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1	R. van den Berg
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2018	Voorzitter 1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	123.169
Beloningen betaalbaar op termijn	18.191
<i>Subtotaal</i>	<u>141.360</u>
Individueel bezoldigingsmaximum	146.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Totaal bezoldiging 2018	<u><u>141.360</u></u>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegest	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde b	N.v.t.
Gegevens 2017	
Bedragen x € 1	
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	Voorzitter 1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	125.324
Beloningen betaalbaar op termijn	17.331
<i>Subtotaal</i>	<u>142.655</u>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000
Totale bezoldiging 2017	<u><u>142.655</u></u>

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	Mevr. J.E. Kallenbach-Heinen	Dhr. J.A. de Groen	Dhr. E.H. Hulst	Dhr. E.C. Lafeber	Dhr. M.B. de Haas
Functiegegevens	Voorzitter raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging					
Totale bezoldiging	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420
Individueel toepasselijke bezoldigingsmax.	€ 21.900	€ 14.600	€ 14.600	€ 14.600	€ 14.600
-/- onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420	€ 2.420
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan:					
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017					
Aanvang en einde functievervulling 2017	1/1 - 31/12	1/12 - 31/12	1/12 - 31/12	1/12 - 31/12	1/12 - 31/12
Totale bezoldiging	€ 1.815	€ 1.815	€ 1.815	€ 1.815	€ 1.815
Individueel toepasselijke bezoldigingsmax.	€ 27.150	€ 18.100	€ 18.100	€ 18.100	€ 18.100
-/- onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2017	€ 1.815	€ 1.815	€ 1.815	€ 1.815	€ 1.815

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

B15 Overzicht verbonden partijen

Beslissende zeggenschap	Juridische	Statutaire	Code	Eigen Vermogen	Exploitatie	Consolidatie
Code activiteiten: 4. overige						
Administratiekantoren onderwijs Rotterdam BV	Kind en BV	Rotterdam	4	€ 0	€ 0	Ja
Code activiteiten: 4. overige						
Stichting Steunfonds Onderwijs Rotterdam	Kind en BV	Rotterdam	4	€ 3.487.717	€ -440.434	Ja
Code activiteiten: 4. overige						

B16 Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan met een significante invloed op het resultaat en het vermogen van de organisatie.

B17 Formele vaststelling jaarverslag 2018

Het jaarverslag 2018 is goedgekeurd door de raad van toezicht op,

.....

Mevrouw J.E. Kallenbach-Heinen

De heer M.B. de Haas

De heer. J.A. de Groen

Voorzitter

.....

.....

De heer E.H. Hulst

.....

De heer E.C. Lafeber

.....

.....

Het jaarverslag 2018 is vastgesteld door het college van bestuur op,

.....

Handtekening voorzitter

R. van den Berg

.....

C Overige Gegevens
C1 Controleverklaring

85

- C Overige gegevens**
- C1 Controleverklaring**